

CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada dijous
I la setmana que ve:
Valors espirituals de la natura: un curs pioner

Estils

FRANCESC D'ASSÍS, PROFETA DE L'EXTREM

Suzanne Giuseppi Testut parla del poeta, místic, amic de la natura, de la pobresa i de la simplicitat, que fascina per la radicalitat de la seva opció de vida, preciosa per al món actual.

OPINIÓ

L'art de la gratitud

EULÀLIA FANAR
INVESTIGADORA EN TEMES DE GÈNERE I CONFLICTE

“Havia una vegada un home que es passava la vida envejant el veí. Un dia el va anar a veure una fada, que li va oferir l'extraordinària possibilitat de fer realitat un desig, per gran que fos, però amb una condició: 'Pots demanar el que vulguis, sempre que el teu veí en rebí el doble'. L'envejós va contestar: 'El meu desig és que m'arrenquis un ull'". D'aquesta història, explicada per la psicoanalista Melanie Klein i citada pel portuguès José Tolentino Mendonça a la breu joia *Petita teologia de la lentitud* (llibre publicat per Fragmenta), en podem treure moltes conclusions, una de les quals potser se'n escapa en una primera lectura: la dependència de l'envejós cap al seu veí, la necessitat imperiosa de l'altre encara que sigui per fer-li mal. En la història tampoc se'n explica res del veí, ja que el personatge principal és l'envejós, però ¿qui és aquest veí a l'ombra que desperta tan d'odi?

Sortir del mode odi al mode agraït no és gens fàcil i menys quan l'actualitat nacional i internacional és tan i tant crispant

La tensió rau aquí, en la impossible i alhora inevitable convivència, volent a l'altre per acabar de ser nosaltres, encara que sigui un nosaltres desprietat i salvatge. “La desproporcionada felicitat que somiem que hi ha en els altres ens obsessional, i aquesta admiració malaltissa s'experimenta com una pèrdua personal i una injustícia, en una modalitat tan abassegadora que suscita una ànsia irresistible de destrucció, d'aniquilament de l'altre”, escriu Tolentino Mendonça arran d'aquesta història.

I el contrari de l'enveja? Doncs la gratitud – “íntimament lligada a la confiança”, com diu aquest l'autor portuguès (el qual, per cert, avui dijous al vespre parlarà sobre Art i transcendència al Monestir de Pedralbes). Sortir del mode odi al mode agraït no és gens fàcil, i menys quan l'actualitat nacional i internacional és tan i tan crispant. Ho provem? —

GETTY

Qui vol sortir del victimisme?

El pensador italià Daniele Giglioli analitza en un llibre l'actual prestigi de la condició de víctima

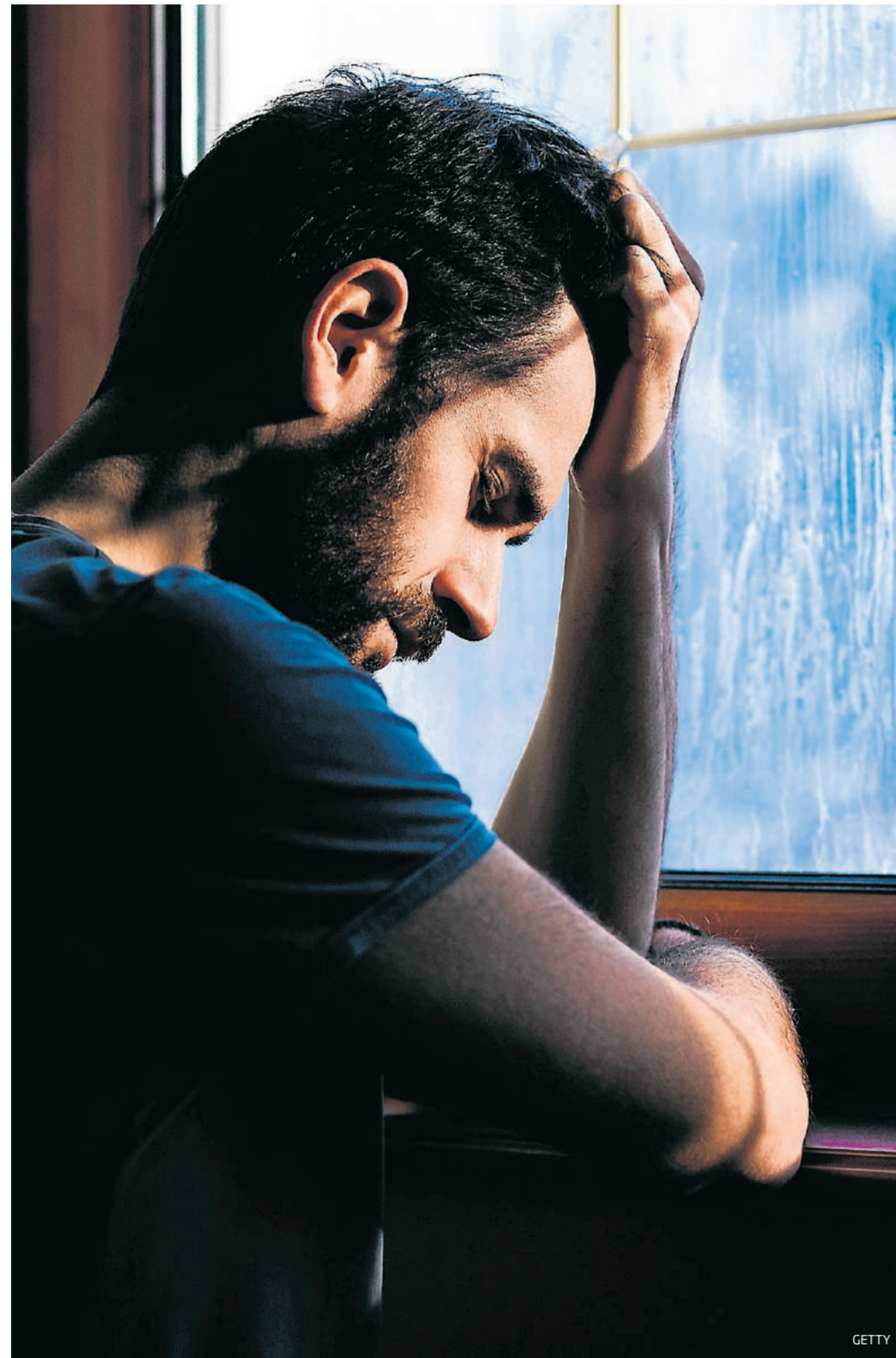
DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

¿La víctima és l'heroi del nostre temps? Preguntes incòmodes perquè, a priori, ningú desitja ser víctima. Dic a priori perquè una crítica de la víctima, és a dir, un anàlisi en profunditat d'aquesta condició i de com es valora en l'època actual, ens deixa entreveure que la voluntat victimista està arrelant més que mai. Això és el que proposa Daniele Giglioli, professor a la Universitat de Bergamo (Itàlia), al seu assaig recentment traduït al castellà *Crítica de la víctima* (Herder), una obra fonamental per entendre l'actualitat amurada d'ideologia victimista, on -en paraules de Giglioli- “ser víctima dona prestigi, exigeix escolta, promet i fomenta reconeixement, activa un potent generador d'identitat, de dret, d'autoestima. Immunitza contra qualsevol crítica, garanteix la innocència més enllà de tot dubte raonable”.

“En una època -continua el pensador italià- en què totes les identitats es troben en crisi, o són manifestament postisses, ser víctima dona lloc a un suplement de sí mateix. Només en la forma buida de la víctima trobem avui una imatge versemblant, tot i que invertida, de la plenitud a la que aspirem, una màquina mitològica. I qui controla una màquina mitològica té a les seves mans la palanca del poder”. Per això, apunta, la ideologia victimista és avui la primera disfressa de les raons dels forts: “Si només té valor la víctima, la possibilitat de declarar-se com a tal és una posició estratègica que cal ocupar costi el que costi. La víctima és irresponsable, no té necessitat de justificar-se: és el somni de qualsevol tipus de poder. No en va és objecte de guerres, amb el pretext d'establir qui és més víctima, qui ho era abans i qui durant més temps”.

Sense responsabilitats

El filòsof francès René Girard, del que Giglioli n'extreu moltes reflexions, ja va denunciar que el principi de defensa de les víctimes s'ha convertit en el nou absolut. Per tant, assenyala Girard, “avui només es pot perseguir declarant que s'està en contra de la persecució. Només es pot perseguir als perseguïdors. Hom ha de demostrar que té per adversari a un perseguidor si vol satisfer el propi desig de persecució”. Tots som víctimes reals d'aquest victimisme identitari i perpetu. Fer-ne la crítica no és una negació ni una relativització de la víctima en ella mateixa, sinó d'aquesta “aristo-

GETTY

versàtil, que per adaptar-se ha de transformar-se continuament a sí mateix juntament amb la realitat externa que plasma, incloent en el propi espai d'acció precisament aquesta obertura a la contingència”. Aquesta vocació revolucionària innata es veu frenada per una identitat forta i inamovible que precisament frena aquesta capacitat de transformació que tenim i ens porta a encabir-nos en una bombolla perjudicial. “Mai, en el transcurs de la història, la humanitat ha viscut un temps tan radicalment contrarrevolucionari -afirma l'autor-. La prova és que només ens cal invertir la idea de revolució per obtenir la més exacta cartografia del nostre present. La revolució està en tot el que és natural voler ser: autònoms, conscients, lliures de por. I és també el contrari del que la hegemonia al ús mana avui, és a dir, sotmetre'ns espantats, necessitats de protecció, desitjant ser governats. La revolució és subjecte, responsabilitat, capacitat de prendre decisions també tràgiques, els altres pensats no com amenaça o límit, sinó com a multiplicador de potència, creativitat, imaginació, goig. I si la paraula postmodern té algun sentit, és la inversió d'aquests termes: identitat, passivitat, desresponsabilització, els altres com a rivals, competidors, motiu de ressentiment. La revolució genera víctimes contingents i les evitaria si pogués; la contrarrevolució, víctimes eternes i millor encara si estan encantades de ser-ho”, conclou.

Subjectes ètics actius

El pensador italià, com a síntesi, enumera una llista del que per a ell genera l'apropiació victimista: perpetua el dolor; cultiva el ressentiment; corona l'imaginari; alimenta identitats rígides i sovint fictícies; fixa el passat i hipoteca el futur; privatitza la història; confon la llibertat amb la irresponsabilitat; enorgulleix la impotència, o l'encobreix amb una potència usurpada; se les entén amb la mort mentre fingeix compadir-se de la vida... Però, què hem de fer per sortir d'aquest victimisme? “El primer pas -respon pragmàtic- hauria de ser intentar, o re-intentar, sentir-nos part de la causa, no representants d'una universalitat espectral com la que promet l'ètica victimista. La condició de víctima vol ser una resposta unànime, però una resposta unànime és només una resposta falsa”.

I és que, com va dir el sociòleg nord-americà Christopher Lasch: “La ferida més profunda causada per la victimització és precisament que acabem afrontant la vida no com a subjectes ètics actius, sinó només com a víctimes passives, i la proposta política degenera llavors en una plorera d'autocompassió”. —

cràcia del dolor” que utilitza l'empar moral donat a la víctima per utilitzar-lo al seu favor. “Per al populisme -apunta l'autor-, no hi ha amor sense enemic, i ningú individualitza a un enemic sense sentir-se la seva víctima real o potencial”.

Però, quan sorgeix aquesta imperiosa necessitat de ser víctima? Perquè, si bé la fragilitat i la mortalitat existeixen des de sempre, com recorda Giglioli, la ideologia victimista no. Segons ell, aquest sorgiment aclaparador està vinculat a una postmodernitat capitalista on se'ns empeny a gaudir, consumir i dilapidar sense responsabilitat o mesura ni cap me-

Poder
“La víctima no té necessitat de justificar-se, és el somni del poder”

de transcendència ni alteritat: “El món està fet perquè en gaudeixis aquí i ara: creu en el teu imaginari com en la cosa més veritable i justa que pugui haver-hi. Hi tens tot el dret i, si se't nega, ets una víctima... Tot per no ser responsables”, lamenta.

Si bé la vulnerabilitat va associada a la nostra condició humana, “només en aquesta època es veu elevada al rang de fonament fal·laç”. Com explica a *Crítica de la víctima*, l'ésser humà és, per naturalesa, revolucionari perquè el canvi és la seva característica essencial: “Aconseguir un entorn vital a partir d'un món il·limitat no, més li és possible a un animal plàstic,

Gent

TEXT:
XXXXXXXXXXXXXX

Títolasdjfh agsdjfhgsjhdhsh

Segons l'autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d'una contaminació erar problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l'habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tincidunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl.

aQuisque nulla nisi, porta ac dapibus sit amet, tempus sollicitudin neque. Vestibulum diam lacus, rutrum ac laoreet non, cursus eu risuspendisse semper ultrices dui, id commodo elit varius sit amet. Mauris facilisis porttitor dolor. Nunc

Títolasdjfh agsdjfhgsjhdhsh

Segons l'autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d'una contaminació erar problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l'habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tincidunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl.

aQuisque nulla nisi, porta ac dapibus sit amet, tempus sollicitudin neque. Vestibulum diam lacus, rutrum ac laoreet non, cursus eu risuspendisse semper ultrices dui, id commodo elit varius sit amet. Mauris facilisis porttitor dolor. Nunc

Quisque ut arcu augue, vitae aliquet

Segons l'autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d'una contaminació erar problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l'habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tincidunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl.

Maecenas suscipit feugiat lli, nec bibendum orci mi in elit. In ante leo, blandit noe sIn sit amet ris velit. Nulla ac dolor magna, id eleifend velit. Quisque consequat diam in eros suscipit eu fringilla arcu faucibus. Aenean vel diam est, non sodales neque. Fusce sed molestie ipsum. Nam et sagittis purus. In pretium condimen. —